

Asia: VN/9183/2021

Edustajakannedirektiivin täytäntöönpano

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lääketeollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua edustajakannedirektiivin täytäntöönpanoa koskevasta mietinnöstä.

Pidämme mietinnön mukaista direktiivin täytäntöönpanoa pääosin onnistuneena niissä puitteissa, jotka osittaisharmonisoiva direktiivi on kansalliselle täytäntöönpanolle jättänyt.

Tuemme mm. mietinnössä omaksuttua ratkaisua direktiivin vaatimusten sovittamisesta yhteen tuomioistuinten nykyisten roolien kanssa siten, että kieltokanteita ajetaan markkinaoikeudessa ja hyvityskanteita Helsingin käräjäoikeudessa, samoin kuin nykyisen ryhmäkannelain mukaisen opt in -menettelyn säilyttämistä hyvityskanteeseen osallistumisessa. Samoin pidämme perusteltuna mietinnön mukaista ratkaisua siitä, että sekä kotimaisia että rajat ylittäviä edustajakanteita nostamaan oikeutetuille yksiköille asetetaan yhdenmukaiset kriteerit.

KANTEIDEN RAHOITUS

Mietinnössä omaksutusta ratkaisusta poiketen olisi nähdäksemme tärkeää, että Suomessa hyödynnettäisiin direktiivin sallima mahdollisuus rajoittaa kanteiden tai niitä ajavien kuluttajajärjestöjen ulkopuolista rahoitusta. Direktiivi mahdollistaisi mm. kolmansien osapuolien kannerahoituksen kieltämisen kokonaan sekä sen, ettei vastike rahoituksesta saisi määräytyä osuutena mahdollisesta korvaussummasta.

Elinkeinonharjoittajien kannalta mietintö ei sisällä riittäviä oikeussuojakeinoja ennen kaikkea hyötymis- ja vahingoittamistarkoituksessa nostettuja kanteita vastaan, jolloin ns. riitarahoituksen ja kanteiden lisääntyminen Suomessa sekä kanteiden kohdentuminen ennen kaikkea rahoittajien eikä

kuluttajien intressien mukaisesti on odotettavissa. Yhdymme tältä osin täysin Elinkeinoelämän keskusliiton ja Suomen Yrittäjien eriävään mielipiteeseen edustajakannetyöryhmän mietinnöstä ja katsomme, että ulkopuolinen rahoitus tulisi ensisijaisesti kieltää kokonaan.

Eriävässä mielipiteessä esitetyn lisäksi toteamme, että lääkkeiden markkinoinnin osalta toimivaltaisella viranomaisella eli Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on jo nyt lääkelakiin perustuva toimivalta puuttua elinkeinonharjoittajien virheelliseen markkinointiin kieltopäätöksin, joita voidaan tehostaa merkittävillä uhkasakoilla. Viranomaisen myös käyttää tarvittaessa aktiivisesti tätä toimivaltaansa kuluttajien turvallisuuden varmistamiseksi. Suomessa lääkkeiden käyttäjiä suojaa myös erityinen lääkevahinkovakuutusjärjestelmä, joka antaa kuluttajalle mahdollisuuden saada tavanomaista tuotevastuuta kattavammin ja yksinkertaisemmin korvauksen lääkkeen aiheutuneesta henkilövahingosta.

Vaarana on, että kiello- ja hyvityskanteita saattaisivat näissä olosuhteissa pyrkiä hyödyntämään ennen kaikkea juuri hyötymis- ja vahingoittamistarkoituksissa toimivat, ulkopuolista rahoitusta kanteiden nostamiseen tarjoavat tahot. Jos tällainen toiminta sallitaan, on riskinä se, että edustajakannejärjestelmästä hyötyvät kuluttajien sijaan vain erilaisten palkkioiden kautta taloudellista hyötyä hankkivat rahoittajat samalla, kun rapautetaan tarpeettomasti kuluttajien luottamusta lääkehoitoihin, millä puolestaan voi olla merkittäviä kansanterveydellisiä vaikutuksia.

Perusteettomien kanteiden nostamisen ehkäiseminen on tärkeää myös tuomioistuinresurssien turvaamisen näkökulmasta.

OIKEUTETTUJEN YKSIKÖIDEN KRITERIT JA VALVONTA

Lainsäädännön jatkovalmistelussa ja toimeenpanossa on syytä kiinnittää erityistä huomiota oikeutettujen yksiköiden riittävään valvontaan niin, että voidaan tosiasiallisesti varmistaa se, ettei edustajakanteita nosteta muissa tarkoituksissa kuin kuluttajien yhteisten etujen turvaamiseksi.

Tuomioistuinprosessissa tapahtuvaa prosessinedellytysten tutkintaa ei voida pitää riittävänä sen varmistamiseksi, että direktiivin 4 artiklassa oikeutetulle yksikölle esitetyt lukuisat eri vaatimukset toteutuvat. Tehokkaiden kansallisten valvontatoimenpiteiden ohella tarvitaan myös tiivistä rajat ylittävää viranomaisyhteistyötä, jotta järjestelmän väärinkäyttöä pystytään tosiasiallisesti ehkäisemään.

Kunnioitavasti

Lääketeollisuus ry

Sanna Lauslahti
toimitusjohtaja

Aitlahti Tiina
Lääketeollisuus ry